

Шванська В. А., канд. фіз.-мат. наук Огліх В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ НЕРІВНОМІРНОСТІ
РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ**

Розвиток регіонів це динамічний процес, тому важливою характеристикою стану регіональних систем та їх елементів є нерівномірність. Процес взаємодії елементів регіональних систем формує непостійну кусочно-неперервну величину швидкості руху або розвитку регіональних систем. Тому маємо констатувати дискретний характер динаміки зростання регіональних показників.

Нерівномірний розвиток регіонів проявляється в різних сферах, зокрема звернемо увагу на соціальний та економічний розвиток. Водночас, це призводить, до появи ефектів економічного домінування деяких регіонів над іншими, що впливає на функціонування держави, структуру й ефективність економіки, стратегію і тактику інституційних перетворень і соціально-економічну політику [1].

Зазначимо, що сьогодні ситуація з нерівномірного розвитку регіонів в Україні істотно погіршилася з початком військового вторгнення країни-агресора. Маємо констатувати, що бойові дії в окремих регіонах, бомбардування територій, переміщення населення та евакуація, окупація істотно поглибили і продовжують це робити міжрегіональні контрасти в соціально-економічному розвитку регіонів., Це призводить до розширення ареалів депресивності й бідності, ослаблення механізмів міжрегіональної економічної взаємодії і наростання міжрегіональних суперечностей [1]. Тому розробка стратегічних напрямів подолання проблем нерівномірності регіонального та внутрішньорегіонального розвитку є важливою задачею для розбудови країни після війни, забезпечення сталого розвитку країни.

Нерівномірність розвитку регіонів стала для України глобальною проблемою, параметри якої постійно змінюються тому попередні оцінки надто швидко стають неактуальними. Потрібен інструментарій, який дозволить оперативно реагувати на зміну ситуації, тому це завдання вимагає уваги і дослідження наукової спільноти. Необхідно створити методичний підхід до кількісної оцінки нерівномірності розвитку регіонів, який допоможе вирішити цю проблему (рис. 1).

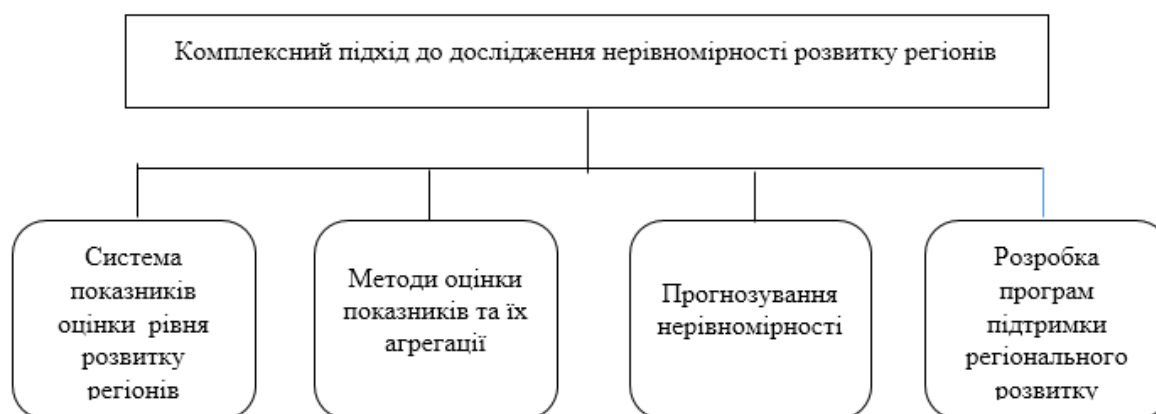

Рис. 1. Комплексний підхід дослідження нерівномірності розвитку регіонів

Автори наголошують, що на першому етапі, слід розробити систему показників, яка дозволить оцінити рівень розвитку регіонів. Ці показники повинні бути об'єктивними та доступними для порівняння. До таких показників слід відноситися економічні, соціальні, екологічні та інші показники, які відображають стан розвитку регіонів і враховують кризовий стан українських реалій. Система показників має включати як кількісні так і якісні оцінки, об'єктивні характеристики та суб'єктивні думки експертів.

Другий крок передбачає застосування методів оцінки показників та їх агрегації. Методи мають бути об'єктивними та доступними для використання, перехід від якісних до кількісних показників, відхід від невизначеності та суб'єктивності. Наприклад, до методів оцінки можна віднести ранжування за рівнем показників, побудову індексу розвитку регіонів, аналіз головних компонентів та кластеризацію, методи експертних оцінок, нечітку логіку тощо.

Також не менш важливим є прогнозування нерівномірного розвитку регіонів для розробки стратегій розвитку країни і подолання нерівності між ними. Для прогнозування нерівномірного розвитку регіонів можна використовувати різні методики, зокрема економіко-математичні моделі, статистичні аналізи, аналіз трендів, сценарний аналіз тощо. Важливо враховувати різні фактори, які впливають на розвиток регіонів, такі як наявність природних ресурсів, техніко-економічних зв'язків, інфраструктури, населення та інші.

Заключним кроком має стати розробка гнучких програм підтримки регіонального розвитку та впровадження. Ці програми мають бути спрямовані на покращення соціально-економічного стану кризових, депресивних та менш

розвинених регіонів, враховувати реалії повоєнного та післявоєнного стану, зміну демографічних реалій та психологічного стану населення. Зокрема, мова йде про створення нових робочих місць, підвищення якості життя мешканців, розвиток інфраструктури, підтримку малого та середнього бізнесу та інше.

Подолання нерівномірності регіонального розвитку потребує комплексного підходу та системної роботи на всіх рівнях – від розробки методів оцінки та аналізу показників до впровадження програм підтримки та забезпечення прозорості процесу.

Список використаних джерел:

1. Артеменко В. Основи вимірювання регіонального розвитку з використанням концепції якості життя. *Регіональна економіка*. 2003. № 2. С. 134-138.
2. Реутов В.С. Закономірності і парадигми регіонального розвитку. *Ефективна економіка*. 2010. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=319>.
3. Огліх В.В., Єфанова Т.І. Регіональна різноманітність: оцінка соціальної складової розвитку регіонів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2014. Вип. 8(2). С. 148-153
4. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: монографія / за ред. З.С. Варналія. Київ: Знання України, 2005. 498 с.